

Čitateljem v pouk in zabavo.

Pozabljen otok.

2000 km proč od južno-ameriške obale, 10.000 km od zapadno-evropske, leži v južnem Atlantskem morju pozabljen otok Tristan da Cunha. Ko je pristala leta 1919 ob otoku angleška ladja in sporočila otočanom o koncu grozovite svetovne vojne, so zmajevali poslušalci neverjetno z glavo. Ničesar jim ni bilo znanega o strahovitem klanju. Zadnjič jih je bil posetil parnik 1. 1913 . . . In vendar otočani niso divjaki ali poldivjaki, ampak prav pokorni podložniki angleškega kralja, poslušajoč božjo besedo angleškega pastora, in ponosni, da so kolonija angleškega velekrateljstva.

Ko je torej po letu 1913 obiskal otok leta 1919 angleški parnik, niso imeli ti samotarji nobene prave hrane več. Pošli so: čaj, moka, milo in sadne konzerve. Na Tristan da Cunha ne raste ničesar. Zivali se ogibljujejo pustinje, le človek si jo je izbral kot bivališče.

Otok je odkril v 16. stoletju portugalski raziskovalec Tristan da Cunha. Leta 1816 so se polastili otoške samote Angleži in potomci takrat izkrcanih angleških mornarjev prebivajo še danes na otoku.

Velike ladje vozijo mimo otoka. Vsako drugo ali tretje leto se usidra ob otoku za nekaj ur angleški parnik. Nedavno je dospela po radiju vest, da je pristala ob otoku ob priliki potovanja krog sveta luksuzna ladja »Atlantis«.

Pojav parnika je za puščavnike na otoku dogodek prve vrste. Ne pričakujejo pošte, saj nima nobeden sorodnikov v kakem drugem delu sveta. Radi pa poslušajo, kaj se dogaja po širnem svetu. Tako se že godi dobrih 100 let. Če ladja zapusti otok, niti ne žalujejo za njo. Pred dvema letoma je bivalo na otoški samoti 95 oseb in so vsi prepričani, da se med seboj boljše razumejo kakor celotni ostali svet. Nobeden od teh samotarjev še ni čutil potrebe, da bi bil poskusil zapustiti otok za nekaj časa. Živijo mirno, patriarhalno življenje, kakor so ga životarili naši davni predniki pred 1000 leti. Če jim je pripeljala kedaj ladja kako bolj moderno orodje, so ga vsikdar odklonili, češ, da jim je odveč ter škodljivo.

Na ladjo »Atlantis« se je ukrcal otoški pastor, da bi oskrbel otok z velikim radio-aparatom, s pomočjo katerega bi bili puščavniki v stalni zvezi z Anglijo.

Pred petimi leti je že imel pastor radio-aparat, a so mu ga prepovedali njegovi verniki, češ, da je privlačnost za udare strele in v splošnem moti mir na otoku. Temu postopanju samotarjev se ne smemo čuditi, saj niso videli še nikdar konja, kaj šele avtomobil! Konji se ne podijo po otoku, ker jih še ni doslej izkrcala nobena ladja. Bi pa bil tudi pravi križ s konjem, saj je trava na Tristanu da Cunha bolj redka prikazen. Navaden Evropejec si niti predstavljati ne more, kako je mogoče prebiti celo življenje v taki revščini ter zadovoljnosti.

Otočani ne povprašujejo po ničemer. Če se dva poročita, hočeta posedati svojo lastno leseno kočjo. Največja redkost na Tristan da Cunha je les. Radi tega se pa tudi glasi molitev vsakega zakonskega para: »Gospod, daj nam brodolom in kolikor mogoče lepih desk, da si zamoreva zgraditi hišico za naše potomstvo.« Edini les, ki ga poznajo na otoku in iz katerega so zgrajene vse bajte, so stene razbitih ladij, klopi in zaboji, katere pomeče morje na obal, če se kje v bližini razbije kaka ladja.

Zalibcg bo tem tolikanj miroljubnim ljudem božji mir kmalu skaljen. Tristan da Cunha je zgubljen otok, a ravno v tem tiči njegova vrednost v sedanjih dobi. V najkrajšem času bo odprt letalski promet preko južnega Atlantskega morja in baš ta otok bo naravnost idealna vmesna postaja. Angleži se zavedajo, da je otok tudi v vojaškem oziru največjega pomena in radi tega niso doslej popolnoma zapustili samotarjev iz bojazni, da bi se ne pričela za nje zanimati kaka druga država.

Značilna ugotovitev.

Med leti 1920 in 1922 so se znatno razpasli v ameriških Združenih državah napadi na pošne avtomobile ter vlake. Vsled neprestanih napadov so bile banke tolikanj preplašene, da se niso posluževale za prevoz vrednostnih papirjev pošte, temveč lastnih oklopnih avtomobilov. Meseca junija 1922 je bil izvršen v sredi dneva v Njujorku napad na pošni avtomobil in je vrgel banditom 2 milijona dolarjev. Še le po tem napadu se je zasvitalo oblasti, da morajo biti tolovaji vnaprej podučeni, kedaj se bo vršil kak dragocen prevoz. Natančnejša preiskava je dognala, da je zakrivila vlada sama rope in to radi tega, ker je postopala pri izbiri šoferjev in stražarjev pošnih avtomobilov skrajno brezbržno. Na skupnem posvetovanju policije z zastopniki pošte je bilo sklenjeno: odvzeti vsem pošnim šoferjem prstne odtise. Ko je bilo to izvršeno, so ugotovili, da je bilo med šoferji 70 odstotkov predkaznovanih. Nekateri so bili kaznjenci, ki so prestali večletne kazni. Ko so pa odpustili največje lopove iz šoferske službe, so prenehali napadi na pošne avtomobile tako naglo, kakor so se bili pojavili.

Dobičkanosnost Sueškega prekopa.

Gospodarji Sueškega prekopa so danes Angleži, čeravno so ga zgradili Francozi pod vodstvom inženjerja Lessepsa. Prvotne delnice so bile razdeljene med francoske kapitaliste in drugi del je posedal mohamedanski vladar Egipta. Nikdo ni v začetku toliko spletkaril in rovaril proti Sueškemu prekopu kakor ravno Angleži. Ko so

pa videli, da so sueške delnice na višku, so se trudili tako dolgo, da so prentali vladarja Egipta, da jim je ta odstopil svoj delež na delnicah in prevladuje danes angleški kapital v prekopu. Za vsak prevoz skozi kanal plača ladja 6 zlatih frankov od tone, če je naložena z raznim blagom in 3.325 zlatih frankov za parnike brez tovora. 6-tisočtonska ladja plača za prevoz 2000 funtov šterlingov. Prevoznina je tako draga, da vozijo nekatere paroplovne družbe rajši ono dolgo pot krog cele Afrike, samo da si prihranijo prevoznino, ki podraži fižol iz Vzhoda za 15 odstotkov, žito za 12% in riž za 20%. Dohodki Sueškega prekopa so znašali leta 1932 — 834.2 milijona frankov in so padli napram letu 1931 za 137 milijonov. Prevoznina skozi Panamski kanal je za polovico nižja nego pri Suez.

Koliko vojakov je porabil Napoleon?

Med 10letno vlado francoskega cesarja Napoleona mu je dal za njegove vojne pohode senat naslednje številke vojaštva na razpolago:

V letu 1805	80.000 mož
v letu 1807	80.000 mož
v letu 1808	240.000 mož
v letu 1809	76.000 mož
v letu 1810	120.000 mož
v letu 1811	160.000 mož
v letu 1812	237.000 mož
v letu 1813	1.030.000 mož

skupaj torej 2.023.000 mož. K zgorajnjemu številu je treba dodati še prostovoljce, leta 1813 postavljeno konjico 17.000 mož in garde iz raznih okrajev. Leta 1814 je razpolagal Napoleon celotno s tremi milijoni mož. Po ponesrečeni vojni z Rusijo in po osvobodilni vojni s Prusijo se je skrčila Napoleonova armada na 900.000 mož. Na ruskih ter pruskih bojnih poljanah je obležalo 2000.000 Napoleonovih vojakov.

Sadjarja.

Sadjar Joža je obiskal svojega prijatelja Jerneja in ta ga je popeljal v sadovnjak na ogled.

»Presneto«, se je začudil Jernej pri pogledu na izredno debele orehe in je vprašal: »Ali rodijo vsa tvoja drevesa tako izreden orehov sad?«

Joža: »O ne, samo orehova.«

Nadarjenost za godbo.

Imeniten gospod je povabljen. Gospodična sedi pri glasovirju in igra. Naenkrat prestane.

»Ali kaj razumete o godbi?« vpraša gosla.

»Ej seve«, se odreže gospod.

»Vam je znano«, vprašuje gospica in njeni prstki brzijo po tipkah, »kaj baš sečaj igram?«

Gost opazuje prste in klavirske tipke ter ji pošepče: »Da, vem — glasovir.«